

# KUTSESTANDARD

## Diplomeeritud arhitekt, tase 7

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse kutsetegevust ning esitatakse kompetentsusnõuded ehk töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit.

Kutsestandardi kasutusala

- 1) Tööturu nõudmistele vastavate õppekavade ja koolitusprogrammide koostamine
- 2) Inimeste kompetentsuse hindamine, sh enesehindamine ja vastavushindamine kutse andmisel
- 3) Ametite kirjeldamine ja tutvustamine
- 4) Inimese karjääri planeerimine ja aluse loomine elukestvaks õppeks
- 5) Koolitusvajaduste väljaselgitamine ning koolituse planeerimine
- 6) Ametijuhendite koostamine ja töötajate värbamine
- 7) Kutsete ja kvalifikatsioonide võrdlemine.

| Kutsenimetus                   | Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase |
|--------------------------------|---------------------------------------------|
| Diplomeeritud arhitekt, tase 7 | 7                                           |

### A-osa

### KUTSEKIRJELDUS

#### A.1 Töö kirjeldus

Arhitektuurne projekteerimine, ehituste kvaliteet, nende harmooniline sulandumine ümbruskonda, austus loodus- ja linnamaastiku ning riikliku ja eraõigusliku pärandi vastu on avaliku huvi objektiks. Arhitekti töö eesmärgiks on välja töötada ruumiline terviklahendus, ühendades tehnoloogilised, tehnilised, kunstilised ja ökonoomilised lahendused. Ruumiline terviklahendus hõlmab hoonete arhitektuuri, hoonete siseruumi ja hoonetevahelise ruumi lahendusi ning seob need tasakaalustatud terviklahenduseks. Ruumiline terviklahendus on edasise projekteerimise ja ehitamise tulemusel valmiva tervikliku elukeskkonna loomise aluseks.

Arhitekti kutset omavad isikud on võimelised mõistma ja vahendama üksikisikute, ühiskondlike gruppide ja ametiasutuste vajadusi seoses ruumilise planeerimise, arhitektuurse projekteerimise, ehitamise, arhitektuuripärandi säilitamise ja väärtustamise ning loodusliku tasakaalu hoidmisega. Arhitekt on ülikooli või sellega võrreldava õppeasutuse arhitektiõppe lõpetanud isik. Oma töös lähtub arhitekt heast planeerimis-, projekteerimis- ja ehitustavast.

Diplomeeritud arhitekt, tase 7 on spetsialist, kes koostab volitatud arhitekti juhendamisel planeeringute erinevate liikide ning ehitiste ehitusprojektide arhitektuurset osa ja arhitektuurseid terviklahendusi.

Arhitekti kutsealal on lisaks Diplomeeritud arhitekt, tase 7-le järgmised kutsed:

Rakendusarhitekt, tase 6 on spetsialist, kes on võimeline volitatud arhitekti juhendamisel osalema maa-alade, linnade ja asulate ruumiliste planeeringute ja ehitusprojektide koostamisel.

Volitatud arhitekt, tase 7 on spetsialist, kes on võimeline iseseisvalt ja omal vastutusel koostama, hindama ja juhtima maa-alade, linnade ja asulate ruumiliste planeeringute ja ehitusprojektide arhitektuurseid terviklahendusi ning hindama ehitatud keskkonda.

Volitatud arhitekt on võimeline andma tavapäraseid eksperthinnanguid oma erialal ja osalema kohalike arhitektuurivõistluste žüriides.

Volitatud arhitekt on võimeline töötama riigi ja kohalike omavalitsuste asutustes juhtiva arhitektina.

Volitatud arhitekt-ekspert, tase 8 on tippspetsialist, kellel on doktorikraad või muu sellega võrreldav akadeemiline kraad või on ta rahvusvaheliselt tunnustatud loovisik, kes on võimeline iseseisvalt ja omal vastutusel koostama,

hindama ja juhtima maa-alade, linnade ja asulate ruumiliste planeeringute ja ehitusprojektide arhitektuurseid terviklahendusi ning hindama ehitatud keskkonda.  
Volitatud arhitekt-ekspert tase 8 on võimeline andma keerulisemaid eksperthinnanguid oma erialal ja osalema rahvusvaheliste arhitektuurivõistluste žüriides. On võimeline töötama riigi ja kohalike omavalitsuste asutustes vastava ala tippasjatundjana.

## A.2 Tööosad

A.2.1 Planeeringu arhitektuurse osa koostamine erinevates planeeringu liikides  
A.2.2 Ehitusprojektide arhitektuurse osa, sh välis- ja siseruumi terviklahenduse koostamine selle kõigis staadiumites  
A.2.3 Töötamine kohalike omavalitsuste ja riigiasutuste ruumiliste otsuste koordineerimise ja ettevalmistamisega  
A.2.4 Ehitus- ja planeeringuprotsesside juhtimine

## A.3 Töö keskkond ja eripära

Arhitekt töötab valdavalt arhitektibüroos. Võib töötada ka ametiasutustes, välitingimustes objektil ja mujal.  
Ehitusobjektile tuleb järgida ohutusnõudeid, siseruumides kehtivad üldised bürooruumidele esitatavad tervisekaitse nõuded.  
Töö on loominguline, kuid võib olla periooditi vaimselt pingeline. Töökoormus võib jaotuda ebaühtlaselt.

## A.4 Töövahendid

Arhitekt kasutab oma töös tavapäraseid bürootöövahendeid, erinevaid kommunikatsioonitehnikaid, kontori- ja projekteerimistarkvara ning maketeerimisvahendeid.

## A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Arhitektitöös on olulised järgmised isikuomadused:  
ruumitaju ning ruumi ettekujutamise ja komponeerimise võime, loominguline mõtlemine, loogiline mõtlemine ja üldistusvõime, iseseisvus ja otsustamisjulgus, vastutusvõime ja täpsus, koostöövõime, suhtlemisoskus ja pingetaluvus, saavutusvajadus, ilumeel.

## A.6 Kutsealane ettevalmistus

Ülikool või sellega võrreldava õppeasutuse arhitektiõppe, mis on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiviga 7. septembrist 2005, 2005/36/EÜ, „Kutse kvalifikatsioonide tunnustamise kohta” ja Eesti Vabariigi Valitsuse 25. oktoobri 2004. a määrusega nr 312, „Arstiõppe, loomaarstiõppe, proviisoriõppe, hambaarstiõppe, ämmaemandaõppe, õeõppe, arhitektiõppe ja ehitusinseneriõppe raamkõned”.

## A.7 Enamlevinud ametinimetused

Arhitekt, projekteerija, planeerija, nõunik.

# B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

## B.1 Kutse struktuur

Selle kutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.1 – B.2.4 ja B.2.6 (lähivad kompetentsid) tõendamine.

## B.2 Kompetentsid

### KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

#### B.2.1 Planeeringu arhitektuurse osa koostamine erinevates planeeringu liikides

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

1. Osaleb planeeringu lähteolukorra analüüsimises, arvestades ruumilise, majandusliku, sotsiaalse, loodusliku, ajaloolise, kultuurilise jm keskkonna arengu pikaajalisi suundumusi ja vajadusi.
2. Osaleb lähteseisukohtade alusel mitmesuguste ruumiliste visioonide, ruumiliste strateegiate ning planeeringute eskiislahenduste koostamisel.
3. Osaleb planeeringu ruumilise terviklahenduse koostamises, lähtudes varasematest analüüsides, visioonidest ja eskiislahendusest.

4. Vormistab planeeringu ruumilise lahenduse graafilise, tekstilise ja illustratiivse osa selgelt, loetavalt ja arusaadavalt, kasutades selleks sobivaid tehnilisi vahendeid. Dokumentide vormistamisel kasutab korrektset eesti keelt ja erialast terminoloogiat.

5. Osaleb tasakaalustatud lahenduste leidmisel sisulistele probleemidele.

Hindamismeetod(id):

dokumentaalne tõestamine ja portfoolio, vajadusel intervjuu ja/või eksperthinnang.

#### **B.2.2 Ehitusprojektide arhitektuurse osa, sh välis- ja siseruumi terviklahenduse koostamine selle kõigis staadiumites**

**EKR tase 7**

Tegevusnäitajad:

1. Selgitab välja ja analüüsib asukohast ja kasutajate vajadustest ning võimalustest tulenevaid lähtetingimusi ja koostab lihtsamate, väiksema avaliku huvi objektiks olevate ehitiste projekteerimise lähteülesande ja (ruumi) programmi.
2. Koostab lähteülesande alusel erinevaid ruumilisi visioone ning ehitise eskiislahendusi, rakendades avarat kujutlusvõimet ning leides funktsionaalselt, konstruktiivselt, esteetiliselt ja majanduslikult tasakaalustatud jätkusuutliku lahenduse.
3. Koostab eskiisist lähtudes lihtsamate, väiksema avaliku huvi objektiks olevate ehitiste ehitusprojekti eel-, põhi- ja tööprojekti arhitektuursed lahendused vastastikuses koostöös teiste ehitusprojekti osadega ning standardis ettenähtud mahus. Tagab ruumilise lahenduse terviklikkuse ja selle säilimise projekteerimise ja ehituse käigus.
4. Vormistab projektdokumentatsiooni graafilise, tekstilise ja illustratiivse osa selgelt, loetavalt ja arusaadavalt, kasutades selleks sobivaid tehnilisi vahendeid. Dokumentide vormistamisel kasutab korrektset eesti keelt ja erialast terminoloogiat.
5. Saab aru projekteeritava objekti olemusest tuleneva piiratud hulga osapoolte vajadustest ning leiab mõistlikud ja tasakaalustatud lahendused üleskerkinud sisulistele probleemidele
6. Koostab arhitektuursete elementide ja toodete hooldus- ning kasutusjuhendid, arvestades toodete ja materjalide tootja juhendeid ning neile kehtestatud nõudeid.
7. Teostab autoriõiguse tagamiseks ja kaitseks autorijärelevalvet projekti ja objekti üle ning kontrollib ehitise vastavust projektdokumentatsioonile. Vajadusel täpsustab ja täiendab ehitusprojekti ehitusprotsessi käigus.

Hindamismeetod(id):

dokumentaalne tõestamine ja portfoolio, vajadusel intervjuu ja/või eksperthinnang.

#### **B.2.3 Töötamine kohalike omavalitsuste ja riigiasutuste ruumiliste otsuste koordineerimise ja ettevalmistamisega**

**EKR tase 7**

Tegevusnäitajad:

1. Osaleb planeeringute ja ehitusprojektide ruumiliste lahenduste koostamise koordineerimises ning muude ruumilist arengut suunavate otsuste tegemisel, eesmärgiga võimaldada terviklik, kvaliteetne ja tasakaalus ruumiline areng.
2. Osaleb erinevate arendajate ja huvitatud isikute nõustamisel planeeringute ja ehitusprojektide ruumiliste lahenduste koostamise küsimustes, esindades avalikke huve ja üldisi väärtusi.

Hindamismeetod(id):

dokumentaalne tõestamine ja portfoolio, vajadusel intervjuu ja/või eksperthinnang.

#### **B.2.4 Ehitusprojektide koostamise juhtimine**

**EKR tase 7**

Tegevusnäitajad:

1. Korraldab ja juhib lihtsamate, väiksema avaliku huvi objektiks olevate ehitiste ehitusprojektide koostamist, sh ehitusprojekti erinevate osade koostajate tööd, seades eesmärgiks ehitusprojekti kvaliteedi ja terviklikkuse, koordineerides projekti osade kokkusobivust ja vastutades ehitusprojekti osade kokkusobivuse eest.
2. Selgitab välja ja tasakaalustab projekteeritava objekti olemusest tuleneva piiratud hulga erinevate osapoolte huvid ja vajadused ruumilise lahenduse kaudu, arvestades seejuures olulisi asjaolusid (nt kasutajate ja tellija vajadused, avalikud huvid, õigusaktid ja head tavad jt).

Hindamismeetod(id):

dokumentaalne tõestamine ja portfoolio, vajadusel intervjuu ja/või eksperthinnang.

#### **B.2.5 Büroo tegevuse juhtimine**

**EKR tase 6**

Tegevusnäitajad:

1. Lepinguliste suhete haldamine ja arendamine, järgides õiguslikku keskkonda ja arhitekti kutse-eetikat.

Hindamismeetod(id):

dokumentaalne tõestamine ja portfoolio, vajadusel intervjuu ja/või eksperthinnang.

## KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

| B.2.6 Diplomeeritud arhitekt, tase 7 kutset läbiv kompetents                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | EKR tase 7 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Oskab luua terviklikke ja tasakaalustatud ruumilisi lahendusi, seostades nende esteetilise ja tehnilise kvaliteedi loodus- ja ehitatud keskkonna väärtustega ning kultuurilise ja ajaloolise kontekstiga.</li> <li>2. Mõistab inimese suhet ehitatava keskkonnaga ja ehitatava keskkonna suhet olemasoleva keskkonnaga, arvestades ehitiste ja nende vahelise ruumi vastavust inimese vajadustele ning kooskõla loodusega.</li> <li>3. Mõistab sise- ja välisruumi suhteid, avaliku, poolavaliku ja mitteavaliku ruumi seoseid ning asula ja asulavälise ruumi erinevusi.</li> <li>4. Mõistab ruumilist planeerimist, ehituslikku projekteerimist, ehitamist ja ehitiste kasutamist kui ühtset protsessi, mis on eelduseks kvaliteetse ehitatud keskkonna loomisele.</li> <li>5. Mõistab ja rakendab alusuuringutel ja sidusaladel kasutatavaid erinevaid meetodeid lähtetingimuste ja ruumiliste lahenduste koostamisel.</li> <li>6. Tunnetab valikuvõimaluste paljusust, katsetab, analüüsib ja hindab erinevaid ruumilisi lahendusi, teeb neist järeldusi ja valikuid, mis toetuvad piisavale loominguilisele, esteetilisele, filosoofilisele, meetoodilisele ja teoreetilisele alusele.</li> <li>7. Mõistab funktsionaalseid seoseid ruumilises planeerimises ja arhitektuurses projekteerimises;</li> <li>8. Tunneb ja rakendab erinevaid insenerteadmisi tasemel, mis võimaldab püstitada ülesandeid planeeringute ja ehitusprojektide eri osade koostajatele.</li> <li>9. Arvestab ehitatava keskkonna kasutajate vajadusi, ühildades neid võimaluste ja piirangutega ning jätkusuutliku arengu põhimõtetega.</li> <li>10. Juhib kollektiivset planeeringu ja/või ehitusprojekti koostamist kui terviktegevust, mis tagab loovad ja kvaliteetsed lahendused.</li> <li>11. Kasutab planeerimis-, projekteerimis- ja juhtimisprotsessis enam levinud kommunikatsioonitehnoloogiaid ja -meediooiaid.</li> <li>12. Mõistab arhitektikutse ja -eetika ning arhitekti ühiskondliku rolli olemust, arvestab sotsiaalsete teguritega ja järgib oma tegevuses kutse-eetika nõudeid.</li> <li>13. On valmis aktiivselt osalema kodanikuühiskonnas ning suhtub sallivalt hoiakute ja väärtuste mitmekesisusse.</li> <li>14. Osaleb meeskonnatöös, suhtub austusega kolleegidesse ja tunneb töökultuuri.</li> <li>15. Mõistab ja rakendab ressursi- ja energiatõhususe ning säästva arengu põhimõtteid ehitatavas keskkonnas.</li> <li>16. Kasutab oma töös eesti keelt tasemel vähemalt B2.</li> </ol> |            |
| <p>Teadmised:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Arhitektuuri ning sellega seotud kunstiliikide, kultuuri ja teaduste ajalugu ja teooriad.</li> <li>2. Arhitektuurse projekteerimise kvaliteeti mõjutavad kujutava kunsti, disaini ja sisearhitektuuri valdkonnad.</li> <li>3. Ruumilise planeerimise ja linnaehituse ning keskkonna-, maastiku- ja sisearhitektuuri alused, strateegiad, teooriad ja ajalugu.</li> <li>4. Ruumikompositsiooni alused.</li> <li>5. Linnaehituse ja arhitektuuri tüpologia.</li> <li>6. Arhitektuuriga seotud reaal- ja ehitusteaduste, -tehnikate ja -tehnoloogiate alused.</li> <li>7. Ruumilist arengut suunavad, planeerimist ja ehitiste projekteerimist reguleerivad ning teised valdkonnaga seonduvad õigusaktid.</li> <li>8. Majandus- ja ettevõtluskeskkond ning nende üldised arengusuunad.</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |            |
| <p>Hindamismeetod (id):</p> <p>Läbivaid kompetentse hinnatakse integreeritult kõigi teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |            |

## C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

### C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile

|                                        |                   |
|----------------------------------------|-------------------|
| 1. Kutsestandardi tähis kutseregistris | 19-14032013-05/4k |
|----------------------------------------|-------------------|

|                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|---------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2. Kutsestandardi koostajad                             | Ilmar Heinsoo, Eesti Arhitektide Liit, Arhitekti- ja Inseneribüroo ARX OÜ<br>Tõnu Laigu, Eesti Arhitektide Liit, QP Arhitektid<br>Andres Levald, Eesti Arhitektide Liit, E-Konsult OÜ<br>Hindrek Kesler, Tallinna Tehnikakõrgkool, Arhitektuuribüroo Zero OÜ<br>Joel Kopli, Tallinna Tehnikakõrgkool, Arhitektuuribüroo PLUS OÜ<br>Nele Nutt, Eesti Maastikuarhitektide Liit<br>Toomas Paaver, Eesti Arhitektide Liit, Paik Arhitektid OÜ<br>Margus Sarmet, Majandus- ja Kommunikatsiooni-ministeerium<br>Jüri Soolep, Eesti Kunstiakadeemia<br>Kai Süda, Tallinna Tehnikakõrgkool, KARISMA arhitektid OÜ |
| 3. Kutsestandardi kinnitaja                             | Kultuuri Kutsenõukogu                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 4. Kutsenõukogu otsuse number                           | 14                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| 5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev                          | 14.03.2013                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| 6. Kutsestandard kehtib kuni                            | 13.03.2018                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| 7. Kutsestandardi versiooni number                      | 4                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| 8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)            | 2161 Ehitusarhitektid                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)     | 7                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>C.2 Kutsenimetuse võõrkeeles</b>                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Inglise keeles                                          | Diploma architect, level 7                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Soome keeles                                            | Arkkitehti                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>C.3 Lisad</b>                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Lisa 1 <a href="#">Tööosad ja tööülesanded</a>          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Lisa 2 <a href="#">Arvuti kasutamise oskused</a>        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Lisa 3 <a href="#">Keelte oskustasemete kirjeldused</a> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |